

מסורת הש"ס

א) ר"מ מ"ד, ב) ו'לקמן
מ"ה: א) דלפניו היו פטרי
בדיניהם את שמתין להרג
את זה והרג את זה
ד) לקמן מח: ט) י"ג א"ש
ו) לעיל מב: א) ו' י"ג
כ"ה: א) ר"מ מ"ד
ט) ר"מ, י) ו' י"ג ד"ה.

הגהות הב"ה

א) נ"ס כ"ס מ"ן ה"ל
ד"ן ה"א: ב) ר"ש ר"ה
א"ס א"מ"ת ו"י ל"ש
א"מ"ת ו"י ד"ן ק"ל
ח"מ"ר ב"ן ו"ב:

גליון הש"ס

ר"ש ר"ה ש"י בא"ר ו"י
ה"א ש"ר ב"ן י"טו ק"ר
ש"ר ו"ש"ה ו"י ב"ן
ש"ס ד"ה י"ח ב"ן ה"ר
ש"ה ו"ק"ן ו"י ו"י ו"י
ש"י: ח"ב"ר ר"ה ו"א ת"ב
ה"א ח"מ"ר ב"ן כ"ה
ד"ף מ"א מ"א ר"ה
מ"א:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מ"ד.

עין משפט
נר מצוה

כ"ג א מ"י פ"י מ"ה: מוק
מ"ן ה"ל ט פ"ג
ע"ן ט:
כ"ד ב ג ד ה מ"י ט"ס
ה"ל א' וה"ל ב':

תורה אור השלם
א) או בן יגח או בת יגח
במשפט ד"ה ו"ש"ה ל:
ש"ה כ"א לא

וכי דנין ק"ף מחמור. פ"ה דק פירכא א"ן ראשון לדנין שני
דק"ו דא"ש וא"ש ש"ה כ"ח ב"ן ק"ל מממור דלפ"ו
א"י לא הוה כמיז מועד כלל הוה ילפינן בח"א ק"ל וחומר א"ע"ג דב"ק"ו
נמי קאמר לא חלקת האי לישנא לאו דוקא ולכן אלטריך לא א"ס
אמרת לעשות פירכא דנין שני שהו

ק"ו: נגיחה זנוקין. אלטריך
לכ"ו מוקין משום דלרש"י נכסיה
דהאי קרא זנוקין בהמניא (לעיל דף
ג.) כמשפט שור בשור וכן נסוף
פרקין לענין שמירה מעולה דנוקין
דרש מלא ישמרו א"ע"ג דלא ישמרו
גבי מיתה כמי: וה"א הם הוא.
לא נצי למימר דמתני' כ"ר"י הגלילי
כדמוקי שמואל מתני' כ"ר"י בהפ"ה (לקמן
דף מח:) גבי היה אביו או בנו נכ"ו
דמאי דוחקיה דשמואל לאוקמי
מתני' כ"ר"י הגלילי ומה פ"ג
הוה ש"ך כ"ו דהוה פ"ג ר"ב ושמאל
מתני' כמ"ן ועוד דרש"א דמתני'
דקמ"י מועד דמשלם כופר וס' פטור
מן הכופר לא אח"א כ"ר"י הגלילי והא
דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן זנוקין
ליפול על בני אדם צבורות כדמפרש
מילתא דהכ"א זנוקין להתחבך על
בני אדם כנתיב משום דההוא לא
שכיחא כ"י האי: וה"א הם הוא.
המקשן כ"ו שמתחבך כ"ו ל"פ"ו
ולא מתכוין להפילו על בני אדם
דא"כ לא היה פטור ממיטה ועל זה
מקשה והא הם הוא שפ"ו עשה כן
כמה פעמים והרג בני אדם שלא
בכוונה א"ן מועד להרוג אדם "כדפי'
לעיל מדל"א אשכחן מועד במתכוין
להרוג את הבהמה והרג את האדם
ומשני זנוקין להתחבך על בני אדם
פירוש במתחבך להנחתו כדמפרש
ואזיל דהו' מועד מתחילתו והו'
כאורחיה ו"א"ת ומי דוחקו לשמואל
לומר שחייב כופר יעמידו במתכוין
להפיל הכותל ולא נתכוין להפיל על
בני אדם ופטור גם מכופר לפי שזו
ת"ס ו"ל דלכ"ר ושמאל משמע להו

שור כ"ד"ס עש"ה כ"ו. שור קטן ההורג כשור גדול ההורג "דהא
שור בן יומן קר"ו שור דמתיב (ויקרא כג) שור או כשנ כי יולד:
אינו דין שחייב. זו סקילה על מיעוק קטן כעל אדם גדול: שכן
חייב. זנוקין ארבעה דברים שהשור
פטור מהן ומק לא חשיב
דהא שור נמי נוקא משלם: פ"ל בן
וכ"ס. קטנים משמע דלפ"ל מניה
כמיז והמית איש או אשה: וא"ן לי
אלא כמועד. דקרא זנוקין כמיז:
אלא חלקם בין ס"ס למועד. לענין

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו
דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם
אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים
תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל
'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים
כגדולים וא"ן לי אלא במועד' בתם מוני' (ב) דין
הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת
מה בשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין
תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק
בו בין תם למועד ועוד ק"ל וחומר מה איש
ואשה שכן הורע כחם בזנוקין לא חלקת בו
בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בזנוקין
אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד
אמרת וכי דנין ק"ל מחמור להחמיר (עליו
אם החמיר במועד החמיר בתם החל
ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין
במצות אב"מ בבן ובת שפטורין מן המצות
ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה ב"תם
נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לזנוקין:
מתני' "שור שהיה מתחבך בכותל ונפל
על האדם נחב"ן להרוג את הבהמה והרג
את האדם לבנעוני" והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קיימא פטור: ג"מ' אמר
שמואל פטור ממיטה וחייב ככופר ורב אמר
פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ"רדאמר
רב במועד ליפול על בני אדם בבורות הכ"א
נמי במועד להתחבך על בני אדם בכתלים
אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם
ידחזא ירוקא ונפל אלא הכ"א מאי איכ"א
למיטר הכ"א נמי במתחבך בכותל להנאתו
ומנא ידעינן דרב"ת דנפל ק"א מתחבך ביה
ואכתי

ולתם למיתה ולזנוקין: פטור ממיטה. דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן
(ט"ז) כמיתה בעלים אם הרג בן מיתה השור שהרג: וחייב ככופר.
דרש"י (כ"ו) אמר א"ס כופר (שמות כ"א) להביא שלא בכוונה: ורב אמר פטור מזה
ומזה. כדרש"י (ר"ב) לעיל (מג.) השור יסקל וגו' כל זמן שהשור נסקילה
בעלים משלמין כופר: והא ס"ס הוא. אפילו למ"ן דרש"י א"ס כופר
ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא נחב"ן זה: כמועד ליפול על
בני אדם צבורות. לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מח:): כשלמ"א
הס"ס. גבי שור שגפ"ל על האדם צבור איכ"א לתרו"י כדמתרלינן התם
דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל
שלא בכוונה על זה שראה עשב נח"ן פי הבור ונ"א לאוכלה
ונפל: אלא הכ"א. הואיל ומועד לכ"ר מאי שלא מתכוין איכ"א:
הכ"א נמי. דחז"ן ליה דמתחבך להנחתו ולא להפילו עליו:
ואכתי

לישנא דמתני' דקמ"י ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא
ממילא אירע שגפ"ל ע"י שהיה מתחבך בו להנחתו ולכן קאמר שמואל
היכ"א דמתחבך כ"ו ל"פ"ו להנחתו כדמשמע לישנא דמתני' דפטור מיתה
וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע לישנא דפטור
שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט במתני' ונפל על האדם
ולא קמ"י להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל
מ"מ במתכוין להפילו ושל"א על האדם משמע ליה שמיירי:
הכ"א ש"י במתחבך דהנאתו. תימה דהכ"א אמר רב דפטור מזה
ומזה ולקמן בהפ"ה (דף מח:) מוקי רב מתניתין דקמ"י
משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם צבורות וחז"א ירוקא ומיר"ן
רבינו ת"ס דלקמן הו' רגל בכוונה כשמיט עמ"ט צבור כדי לאכול
הירק שצבור יודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג מיעוק
שיודע שיהרוג המיעוק ולפיכך משלם כופר א"ע"ס שא"ן השור נסקילה

הואיל ואינו מתכוין להזיק דלפ"ן רגל בכוונה מקרן בכוונה אבל הכ"א
שמתחבך כ"ו ל"פ"ו להנחתו (א) (שלא בכוונה) היא שן ו'ן שלא בכוונה
שאינו יודע ליפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כק"ן שלא בכוונה
ומועד דהכ"א ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר
דכ"ר שעשה מועד מתחילתו כגון שן ו'ן רגל והא דפריך לקמן כדמוקי לה
במועד ליפול על בני אדם צבורות אי הכי בר קטלא הוא דייק
ממתני' דקמ"י משלם הכופר ולא קמ"י חייב מיתה ומשלם הכופר משמע
דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן כג"א אבל
דוחק הוא וס' אפרס בע"ה ועל פי ר"מ נמי קשה דפטור רגל בכוונה
לדרוס על האדם מיתה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף
בשעתין נוקין מקטלא פטור רגל מנוקין בכוונה דריסה על הכלים
כשלא נתכוין להזיק זה אי אפשר דעל כרחק לאו בכוונה הזיק חייבה
כמתנא דאי בכוונה הזיק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחק ליכ"א
למילף נוקין מקטלא לענין כוונה ורבינו שמואל מלא כנסר י"ן דלא
גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסינן מילתא כותיה
דשמואל ומיב"א "דרב דפטור לעיל מכופר כשא"ן השור נסקילה:
הוה